

Titel: BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Eli Fischer-Jørgensen (1947-10-26)

Citation: "BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Eli Fischer-Jørgensen (1947-10-26)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_001-shoot-workidUtilg636_0000_001_Diderichsen-EJF_0040/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

26/10-47

Kære Paul,

Jeg har nu faaet læst din grammatik, og der er forskellige steder jeg har sat et par krøller i marginen. Det er ikke saa væsentlige ting, at det er umagen værd at skrive det ned. Jeg har blot læst den igennem, ikke virkelig gennemarbejdet den, men jeg vil gerne spørge dig om de paagældende ting engang, inden jeg glemmer det. Kommer du evt. pas frokoststuen torsdag? mellem 12 og 13. --

Desuden har jeg i aften læst din kritik af Hjelmslev. - Dine bemærkninger har paa næsten alle punkter min fulde tilslutning. Dog maa jeg se undertiden, naar du svæver op i de højere filosofiske ~~og~~ luftlag, indskrænke mig til at sige, at jeg finder din tankegang plausibel, uden at være helt sikker paa, at der ikke kan indvendes noget mod argumentationen; men paa andre punkter synes jeg du har evident ret. - Vor tidligere korrespondance har jo ogsaa vist at vi er enige ~~om~~ en række afgørende ting. -

Jeg læste med særlig interesse hvad du skriver om indhold og udtryk. Det var jo her vi standsede vor brevveksling i sommer uden at komme helt til bunds. - Jeg glæder mig over at se at du synes at have nærmet dig til min opfattelse. Min paastand om at den mindste enhed i indholdet var tegnet, i udtrykket fonemet, vandt ikke dit bifald dengang. - Jeg er naturligvis ogsaa ganske enig med dig i hævdeisen af at tegnfunctionen ikke er en alm. solidaritet med reversible led. Den er irreversibel. Udtrykket symboliserer indholdet, ikke omvendt. - Jeg vilde ogsaa gerne kunne følge dig naar du gør forskellen mellem indhold og udtryk saa afgørende at du opstiller substansen som konstanten i indholdet, formen i udtrykket. Men jeg tror nu alligevel, at du her gaar for vidt. - - Hvad man opstiller som konstant og hvad som variabel afhænger for en stor del af udgangspunktet. - Hvis man gaar ud fra "substansen", d.v.s. en ikke.sproglig ~~form~~ ning, saa kan man, som du, sige at det samme oplevelsesomraade, farvespektret, kan formes sprogligt forskelligt i forskellige sprog. - Men man kan ogsaa med akkurat samme ret sige, at det samme akustisk-fysiologiske omraade, foruungevokaler ordnet efter tungenhøjde, kan formes og opdeles forskelligt i forskellige sprog. I begge tilfælde er altsaa substansen konstanten, formen den variable. -

Der var her tale om form i betydningen "foraning". Men man kan ogsaa
(indhold, udtryk, afledning)

~~XXXX~~ konstatere at de samme substansstørrelser (evt. ogsaa ens formet) kan have forskellig formaldefinition i forskellige sprog, ud fra forskellige kombinationsmuligheder. -- Prøver vi nu at gaa den anden vej, gaa ud fra sproget, saa har det ingen mening, at gaa ud fra ~~form~~ingen, den bestaar ikke i sig selv uafhængig af netop den bestemte substans; men gaaer man ud fra de Hjelmslevske sproglige kategorier, saa kan man i indholdet sikkert finde størrelser som er ens defineret, men som manifesteres af forskellig substans i forskellige sprog, ser man fx. paa de Holske ordklasser, som dog til en vis grad svarer til Hjelmslevske tankegange, saa kan en klasse defineret ved KAG etc. meget vel dække over forskellige ord i forskellige sprog. - Paa samme maade i udtrykket, et element defineret ved visse stavelsetillinger kan i et sprog manifesteres ved en konsonant i et andet ved en anden. ~~XXX~~ Ud fra dette synspunkt kan man altsaa betragte den sproglige form som konstanten og substansen som det variable. -- nvis det her er rigtigt at tale om substans, det er snarere, det at samme kategori kan have forskellige (selv formede) led i forskellige sprog, --men hvis man tænker sig fx. fonemdefinitionerne saa udspecialiserede at hvert fonem har sin definition, saa bliver det dog ogsaa her et direkte forhold mellem form og substans, samme definition kan evt. i et sprog ~~XXXX~~ gælde p. i et andet k. -. -- *) .

I alle tilfælde er parallelismen mellem udtryk og indhold vist absolut. --- Men saa kommer hertil det du omtaler, og som vi jo begge har været inde paa før. Det er kun i udtrykket, man kan have forskellige slags substans. Men det ligger ikke helt som ved de ovennævnte eksempler. Det er ikke saadan at man i det ene sprog bruger en slags substans i det andet en anden. Det er heller ikke saadan, at man naarsomhelst indenfor samme sprog kan veksle med dem. Man kan ikke i eet ord give nogle af elementerne skriftlig, andre lydlig udtrykssubstans, men større sammenhængende helheder kan man manifestere paa den ene eller den anden maade. Dog er det jo i reglen saadan, at det ikke er samme form, der ~~XXX~~ udtrykkes i forskellig substans. Formen er ogsaa i reglen forskellig for lyd og skrift. Det er forskellige udtrykssystemer der kan bruges til at symbolisere samme indholdssystem. -- Er formen helt den samme, fx. lydskrift, er det sikkert indenfor enkeltsproget kan man betragte formen som konstant overfor de forskellige substantielt varierende manifestationer, forsk. betydningsnuancer og lyd nuancer af samme ord el. fonem.

Kert rigtigere at se skriften som sekundær symboliserende lydformen. -- Naar man kan vælge forskellig substans, beror det naturligvis paa at man saadan set kan vælge et hvilket somhelst delomraade af indholds substansen til at symbolisere resten. Det viser klart den fundamentale forskel mellem indhold og udtryk. Men ~~XXXX~~ det kan opstilles helt som du gør det, med konstant og ~~XXXX~~.

Mary Helen Eli